

Ruim 50 jaar na sluiting van de laatste steenkolenmijn beweert Maurice Hermans, de 65-jarige jurist, cabaretier, auteur en student aan een tweedegraads lerarenopleiding geschiedenis in een scriptie dat Limburg nooit schadeloos is gesteld voor de gevolgen van de mijnsluitingen. Gebrek aan historische kennis van het mijnverleden verleidt hem tot beweringen die haaks staan op de historische feiten. Zo zouden eigenaren van de mijnen bij de mijnwerkers onbekend zijn geweest en hadden zij zich nooit over de werknemers bekommerd. De directies van de particuliere mijnen zouden niet hebben getreurd om de sluiting van de mijnen, want ze hadden er genoeg aan verdiend. De Nederlandse staat, de belastingbetaler, zou nooit financieel profijt van de kolenwinning hebben gehad, de particuliere mijnondernemers daarentegen wel. Bijna 100 jaar zou de steenkolenmijnbouw Limburgse samenleving hebben gedomineerd. In “*de geschiedenisboekjes*” zou ten onrechte worden benadrukt dat de Nederlandse economie belang hebben gehad bij de steenkolenwinning. Pas na sluiting van de mijnen bleek dat de mineigenaren “*enorme individuele rijkdom hadden vergaard*” terwijl “*de mijnwerkers en hun gezinnen*” “*werkeloos*” (sic!) achterbleven.

Parkstad-burgemeesters, evenmin gehinderd door gebrek aan kennis van het recente mijnverleden, gingen vervolgens op zoek naar het kapitaal waarmee de particuliere mijnondernemers volgens Hermans “er vandoor waren gegaan”. De pers besteedt gretig aandacht aan de actie van de burgemeesters

Burgemeesters eisen winsten mijnbedrijven terug

6 september 2025

De burgemeesters van Heerlen en Kerkrade hebben een brief gestuurd naar de investeerders van de particuliere kolenmijnen in Limburg. Veel mensen in deze regio hebben moeite met de energierekening betalen, terwijl de mijnen tijdens de hoogtijdagen van de kolenindustrie recordwinsten behaalden. De burgemeesters willen dat de winsten van de mijnen alsnog terugvloeien naar de

Ondergrondse mijnwerkers wachten in de jaren vijftig op de liftkooi in de Oranje-Nassau-mijnen. Nico Jesse, Nederlands Fotomuseum / ANP

Nasleep

Vijftig jaar nadat de
mijnen sloten, snakken
de Limburgers naar
erkenning. ‘Er is sprake
van ereschuld’

nieuwsuur

04 aug 2025, 16:36

**Zuid-Limburg wil compensatie
van bedrijven die winsten
maakten met mijnbouw**

Mikki van Miegheem
redacteur Nieuwsuur

Gemeentes in Zuid-Limburg willen in gesprek met een aantal grote bedrijven over compensatie voor de gevolgen van de mijnbouw. Toen de steenkolenmijnen

Bijna 50 jaar geleden werden dezelfde vragen gesteld als de Parkstad-burgemeesters anno 2025 stellen. Ook toen kwam er voor de vragenstellers geen bevredigende antwoord. In 2011 stelde de toenmalige burgemeester van Heerlen, Gerstel, bij gelegenheid van de presentatie van het standaardwerk van Peet en Rutten over de Oranje-Nassaumijnen aan de vertegenwoordiger van de Participatiemaatschappij van ON-mijnen (Parton) voor, te investeren in de voormalige mijnstreek. De beleggingsmaatschappij reageerde niet; ze was juridisch nergens toe verplicht en kon zich waarschijnlijk geen rendabele investering voorstellen.

Metaalbedrijf Caja opnieuw in moeilijkheden

Toenemende onvrede over rol van mijnondernemingen

HEERLEN - Het wordt tijd dat eens de balans wordt opgemaakt van wat de oud-mijnondernemingen hebben gedaan voor de herindustrialisatie van Zuid-Limburg. Dat zei gisteren in Heerlen oppositieleider drs. Joop den Uyl. Destijds hebben de mijnen voor meer dan 1 miljard subjectieve steun gekregen. Met die steun hebben ze de mijnen kunnen afbouwen. Het eigen vermogen werd zodoende vrij gemaakt om nieuwe werkgelegenheid te scheppen. Er bestaat echter een toenemende mate van onvrede over de rol van deze mijnondernemingen, aldus Den Uyl. Hoeveel is daarvan in nieuwe bedrijfstakken gestopt. Fristho, Schroefboutenfabriek en Caja zijn met name voorbeelden van een niet juist gevoerd beleid.

De metaalindustrie Caja verkeert opnieuw in moeilijkheden. Het bureau Ierschoot heeft een rapport over het bedrijf opgesteld. Dat is overigens het negende rapport over Caja. Er moet een nieuw gesaneerd worden. De bondgenoten hebben de minister van Economische Zaken om steun gevraagd. Het is de derde keer om de afdeling Galvano van Caja. Een onderneming uit Leiden heeft laten weten dat zij de galvanisatieafdeling wil kopen. De bedoeling is de afdeling dan naar Leiden over te laten. In feite betekent dit dat het bedrijf in Kerkrade moet sluiten, waardoor tweehonderd mensen op straat komen te staan. De hoop is nu vastgesteld op een tweede onderneming die er weer voor voelt om Caja in zijn totaliteit over te nemen. De besprekingen over deze overname moeten nog goed op gang komen. Caja is een nog goed op gang gekomen door

● Achter de tafel v.l.n.r. Ger Kockelkoren, lijsttrekker van de PvdA Statenverkiezingen, Thijs Wöltgens en Joop den Uyl.

Economische Zaken over te halen om steun te verlenen aan de redding van de meubelfabriek Fristho. De minister heeft al afwijzend gereageerd. Hülsta heeft laten weten liever een nieuwe fabriek in Aken te bouwen dan nog meer geld in de fabriek in Heerlen te steken. De verliezen voor dit en volgend jaar worden geraamd op 2 miljoen gulden. Met het aanvragen van collectief ontslag voor de 130 werknemers is een begin gemaakt. Joop den Uyl noemde de gang van zaken bij de schroefbouten, intriest. Hij is er echter geen voorstander van om een

HEERLEN - Het Kerkraadse Tweede-Kamerlid voor de PvdA, drs. Thijs Wöltgens, is gisteren tot de bevestiging gekomen, dat de minister van Economische Zaken geen flauw idee heeft waar de f 500 - miljoen is gegaan na de mijnsluitingen aan subjectieve steun en investeringspremies hebben ontvangen. Hij vindt dat het hoog tijd wordt voor een onafhankelijk onderzoek door de Algemene Rekenkamer, desnoods voor een parlementaire enquête.

Deze constatering grondt hij op antwoorden, die hij gisteren van de minister heeft gekregen op zijn schriftelijke vragen van 15 december vorig jaar over de kennelijk onvermijdelijke liquidatie van de Schroefboutenfabriek v/h Everts en Van der Weyden b.v., dochter van de Participatiemaatschappij Oranje-Nassau B.V. Parton. „Wat de minister mij heeft geantwoord heeft hij afgelezen van het partijtje dat hij heeft gekregen van Parton”, zegt hij vreugdeloos.

Fictie en feiten over de herstructurering

Marc Hermans:

De overheid lost middels een “Groningenwet” een “ereschuld ‘aan Groningen en Noord-Drenthe in ter compensatie van de schade die door de gaswinning is veroorzaakt. Er zou echter nooit een “Limburgwet” zijn geweest die de mijnschade en de schade als gevolg van de mijnsluitingen compenseerde.

Van 1965 – 1972 werd door de overheid in het herstructurering gebied minimaal circa 2 miljard gulden geïnvesteerd, in miljoenen guldens:

- aan het AMF versterkt ten behoeve van de mijnwerkerspensioenen	284 miljoen
- Aan particuliere mijnen objectieve steun	200
- Subjectieve steun	324
- Rentebijdragen	48,7
- Wederaanpassingsregelingen	124
- Bijdrage Commissie Europese Gemeenschap aan wederaanpassingsregelen	55
- Domaniale Mijn (overname door de staat)	26,5

Overige overheidsbijdragen ter versterking van de economische structuur van het herstructureringsgebied (1965-1972)

- Subsidies aan bedrijven in herstructureringsgebied (SIOL en IPR-regeling)	147,55
- Verbetering industriële – toeristische - en verkeersinfrastructuur	
- Werkgelegenheidprogramma’s	32
- Verbetering sociaal welzijn en sociale werkverbanden	16,5
	1.397,6
- Uitgaven in kader PNL-beleid (1978-1990)	528

Bronnen: Messing, 583, De Limburger, 26 juli 2025, Kasper, Bijlage 4, 119-123

Koester het mijnverleden

JAN DE WIT EN RIET DE WIT

Wij zijn niet voor het romantiseren van de periode van de mijnbouw in Limburg. Die bracht slechts kort en tijd vooruitgang en welvaart. Toen de kolen niet meer rendabel waren was het ook razendsnel afgelopen. De mijnstreek, en vooral de mijnwerkers en hun gezinnen, bleven met de gebakken peren zitten. Bestuurders, beleidsmakers, wat wij maar gemakshalve de elite van stad en streek noemen, waren positief. De regering deed mooie beloften en er kwam veel geld voor herstructurering. Maar in de mijnwerkersbuurten waren er vooral zorgen: hoe verder, waar moesten de kinderen werk vinden? Er was wanhoop, cynisme en een totaal gebrek aan vertrouwen. En dat kwam niet uit de lucht vallen.

Weinig perspectief

De mijnwerkers zijn gewoon bedrogen. Ze werden opgescheept met te lage pensioenen, armoede en vaak een slechte gezondheid. Er was weinig perspectief voor hen en hun kinderen. Er was nauwelijks vervangend werk, nauwelijks plannen voor een nieuwe economie. Opmerkelijk is dat er na de sluiting van de mijnen weinig gesproken werd over ons mijnverleden. In veel kringen was er zelfs een afkeer. Het leek bijna of het mijnverleden iets was om je voor te schamen. Vrijwel alles dat herinnerde aan mijnbouw werd razendsnel gesloopt. Lange tijd viel er in politieke kringen nauwelijks te praten over een echt mijnmuseum. Dat was weinig res-

pectvol tegenover de oud-mijnwerkers en hun nazaten.

50 jaar (!) na de mijnsluiting kan de conclusie slechts zijn dat onze regio door een diep dal is gegaan maar daaruit nu opklimmende. We kregen echter niets cadeau. Voor elke verbetering moest gedaan worden. En dat hebben we zelf gedaan. 50 jaar mijnsluiting is vooral de geschiedenis van de gewone mensen in onze regio.

Zo verzetten duizenden mijnwerkers zich, onder leiding van Hub Cobben, tegen de abominabel slechte pensioenen van de mijnwerkers in de jaren zeventig. Of kijk naar de succesvolle strijd in de jaren tachtig voor behoud van landgoed Terworm dat de Oranje Nassau Mijnen wilden verkopen voor een pretpark. Of denk aan de duizenden mensen die in 1993/1994 in actie kwamen zodat er eindelijk een fatsoenlijke sloopregeling kwam voor oud-mijnwerkers. En steeds waren velen solidair met hen.

Strijdbaarheid en solidariteit

Het is niet alleen de -onderbelichte- geschiedenis van gewone mensen maar ook een geschiedenis van strijdbaarheid en solidariteit. We vochten voor behoud van onze rijksdienst, voor nieuwe werkgelegenheid, voor onze buurten, tegen drugsverlast. Nog steeds zijn duizenden mensen bereid om in actie te komen, nu voor behoud van een volwaardig Zuyderland-ziekenhuis in Heerlen. Moet er niet juist met trots teruggekeken worden op de

“
Je kunt niet bouwen aan de toekomst van de mijnstreek zonder het verleden te kennen en te respecteren.

mijntijd en op wat mijnwerkers presteerden? En wordt het nu ook geen tijd om met enige trots te kijken naar de periode na de mijnsluiting? Na de complete kaasslag zijn we, ook al moet er nog veel, toch al een heele eind gekomen. En dat vooral op eigen kracht.

Nu wordt door sommigen bepleit dat we het mijnverleden los moeten laten om over de toekomst te denken. Er zou te veel 'slachtofferdenken' zijn. Hoezo? Het mijnverleden kan ons juist inspireren om samen de handen uit de mouwen te steken en ons in te zetten voor verbeteringen, zoals nu bijvoorbeeld weer gebeurt in Heerlen-Noord.

Geen slachtofferdenken

Laten we daarbij vooral goed nadenken over wat we op lange termijn willen. Verbetering van woonkwaliteit en woonomgeving en verbetering van het dagelijks leven voor veel inwoners zouden de eerste doelen moeten zijn. Geen slachtofferdenken maar strijdbaarheid. Wij moeten het mijnverleden juist niet loslaten. Het zou opnieuw elitaire gedrag zijn. Je kunt niet bouwen aan de toekomst van de mijnstreek zonder het verleden te kennen en te respecteren en daar je voordeel mee te doen voor de toekomst.

Jan de Wit was lid van de Eerste en Tweede Kamer voor de SP. Riet de Wit was raadslid en wethouder in Heerlen namens de SP.

 REAGEREN?
op: rieteredactie@dsalimburg.nl

“Ze zijn er met het kapitaal vandoor en we zijn het bedrogen slachtoffer!”

Gebrek aan kennis van het mijnverleden en de herstructurering verleiden politici, bestuurders en journalisten herhaaldelijk tot Calimero-gedrag en een weinig genuanceerde blik op het verleden.

“Toen de kolen niet meer rendabel waren, was het ook razendsnel afgelopen. De mijnstreek, en vooral de mijnwerkers en hun gezinnen bleven met de gebakken peren zitten”

“De mijnwerkers zijn gewoon bedrogen. [...] Er was weinig perspectief voor hen en hun kinderen. Er was nauwelijks vervangend werk, nauwelijks plannen voor een nieuwe economie”

Jan en Riet de Wit, resp. lid van de Eerste en Tweede kamer en raadslid en wethouder voor de SP in Heerlen

“Plotseling waren de eigenaren van de particuliere mijnen verdwenen. Via een zijdeur hadden ze het toneel verlaten; nooit meer iets van zich ;laten horen. Hebben ze na de mijnsluitingen en na hun vertrek ooit nog gevraagd hoe het met ons gaat ? Zijn ze ooit nog aangesproken p hun verantwoordelijkheid ? [...] ze hadden de regio naar de Filistijnen geholpen met hun leeggeroofde aarde, hun afvalbergen, verontreinigingen, scheuren en verzakkingen , maar vooral zo’n 1500 dodelijke slachtoffers en tienduizenden ontredderde en naar lucht happende mijnwerkers.”

(Marc Hermans, De Limburger, 26 juli 2025)

“Uiteraard blijft ook in de nog resterende jaren ons streven erop gericht zoveel mogelijk mensen van de koolwinning nieuw werk te kunnen aanbieden in de eigen njeiwe activiteiten van de Laura-groep. Zo wordt er voortdurend gezocht naar mogelijkheden om technische en administratieve diensten, die ook na beëindiging van de koolwinning in een behoefte kunnen voorzien, in aangepaste vorm te laten voortbestaan. In het afgelopen jaar zijn deze pogingen niet zonder succes gebleven.

(Ir. W.P. Teeuwissen en B. van Slobbe, directeuren van Laura en Vereening, in; Laurascope, 17^e jaargang, afl, 3 m 1973)

Laura en Vereening had inmiddels (onder andere) de Steenfabriek Nievelsteen, Laura Motoren, Laura Metaal, en Pionier Laura, in 1973 Ingenieursbureau Jongen-Laura opgericht en participeerde in aanhangwagenfabriek Pacton en de brom (fietsen) fabriek Batavus.

Pacton: 1972 het jaar van de containers

Het jaar 1972 stond bij Pacton B.V. voor een belangrijk deel in het teken van de containers, dat woord dat in de transportwereld zo'n voorname plaats heeft. Doordat de technische integratie in de Pacton groep ook in 1972 weer voortgang maakte, konden vrijwel alle Pacton bedrijven zich inzetten voor de productie van containers. Men is er al enkele keren in geslaagd forse orders voor de bouw van maritieme containers in te winnen, wacht te slopen. De bouw van deze containers – op zich een verhaal waard – vindt in hoofdzaak plaats in Nieuwerkerk a/d IJssel bij Pacton – van Weelde en in Ommen, terwijl ook Pacton-Rolande in Utrecht met de fabricage van onderdelen haar steentje bijdraagt. Een container is een moeilijk product, dat gracieus precies moet voldoen aan internationale standaardmaten, terwijl de reders en transporteurs de gebruik maken van de container er zeer hoge eisen aan stellen. Het materiaal moet kwalitatief uitstekend zijn en zodanig verwerkt worden dat de lading van de container, zelfs onder zeer zware omstandigheden niet zal hij zeer zwaar voerers v. De staf e aan, gezi hebben. In het jaar in Omme zeer scho. Pacton zie belangstli

werkverband Laura meer industrieel gericht bedrijf

Minder valide arbeidskrachten worden nog te vaak op een lijn gesteld met invalidezen. Zien ten eerste, aangezien het normale sociaal gebruik onder invaliden doorgaans meent gebruik onder de eenig gebandigde. Lichamelijk en niet anders dan nog gesteld. Meestal zijn zij niet in staat om arbeid te verrichten, althans geen industriële werkzaamheden. Het spreken in speciale werkplaatsen meer weg is van een soort beschermde werplek, maar welken anderzijds voorkomen, dat juist de minder validen vanwege de gewijde situatie op de arbeidsmarkt met werkloosheid worden worden bedrigit.

Bij zijn start zag het werkverband Laura zich niet voor een te grote opgave gesteld. Door haar huidige dertig personeelsleden moet ander werk worden gezocht. De presentie bevestiging is echter in de jaren na 1968 v. Het is waar, waardoor het noodzakelijk is dat een aantal medewerkers meer weg is van een soort beschermde werplek, maar welken anderzijds voorkomen, dat juist de minder validen vanwege de gewijde situatie op de arbeidsmarkt met werkloosheid worden worden bedrigit.

Minder validen darentegen zijn best in staat dan ook op zinnige wijze deel te nemen aan het arbeidsproces. Vaak is het zo, dat ze niet om op een lijn te stellen met invalidezen, maar geacht tot een ander taak die aangepast is aan hun specifieke omstandigheden. Een bedrijf als de mijn kint ook werkmensen, die door hun lichamelijke konditie gedwongen zijn lichter werk te verrichten.

geschiedte werkbeketen

Reden, waarom de mijnen voor haar minder validen werkmensen geschikt hebben naar aan van de werk. Werk, dat aangepast is aan de persoonlijke omstandigheden van de minder validen, aan hun capaciteiten en aan het feit dat in de industrie niet alle werkmensen in staat zijn om zwaar werk te verrichten.

De W.P.M. en bij Laura Motoren en aan beide het, waar iets van kameratenschapelijke sfeer van

Nievelsteen levert voortaan ook verpakte b

Sinds kort worden de stenen van onze steenfabriek verpakt in plastic. In de eerste plaats is daarom besloten om te voldoen aan de vraag op de exportmarkt. Het op de fabriek verkregen aanbod biedt echter ook belangrijke voordelen tegen- en voorsporende monten. De op de bouwplaats aangevoerde stenen worden afgedekt om vervuiling en overmatig nat worden te voorkomen. Vervuiling betekent nl. voor of na het metalen schoonschaven, terwijl de natte stenen moeilijk ver- werkbare zijn. In beide gevallen der- bouw, temer daar maar al te vaak is gebreken, dat een afdekking van de niet bestand is tegen harde wind of regen. Een eenvoudige kalkulatie leert noodzaak ziet zelf de stenen op de bouwplaats te verpakken, dit aan- merklijk duurder is dan helpen. Niettemin voor de nieuwe verpak-

zorgen, maar welken anderzijds voorkomen, dat juist de minder validen vanwege de gewijde situatie op de arbeidsmarkt met werkloosheid worden worden bedrigit.

Bij zijn start zag het werkverband Laura zich niet voor een te grote opgave gesteld. Door haar huidige dertig personeelsleden moet ander werk worden gezocht. De presentie bevestiging is echter in de jaren na 1968 v. Het is waar, waardoor het noodzakelijk is dat een aantal medewerkers meer weg is van een soort beschermde werplek, maar welken anderzijds voorkomen, dat juist de minder validen vanwege de gewijde situatie op de arbeidsmarkt met werkloosheid worden worden bedrigit.

Minder validen darentegen zijn best in staat dan ook op zinnige wijze deel te nemen aan het arbeidsproces. Vaak is het zo, dat ze niet om op een lijn te stellen met invalidezen, maar geacht tot een ander taak die aangepast is aan hun specifieke omstandigheden. Een bedrijf als de mijn kint ook werkmensen, die door hun lichamelijke konditie gedwongen zijn lichter werk te verrichten.

geschiedte werkbeketen

Reden, waarom de mijnen voor haar minder validen werkmensen geschikt hebben naar aan van de werk. Werk, dat aangepast is aan de persoonlijke omstandigheden van de minder validen, aan hun capaciteiten en aan het feit dat in de industrie niet alle werkmensen in staat zijn om zwaar werk te verrichten.

De W.P.M. en bij Laura Motoren en aan beide het, waar iets van kameratenschapelijke sfeer van

Laura Metaal voortaan efficiënt en

Bij Laura Metaal zal het komende jaar 1973 in het teken staan van de verhuizing. Hiermee wil echt niet gezegd zijn, dat de verplaatsing van het tot nu toe in Spijkholzerheide-Kerkdreepe woonsteden met 1000 m² naar de nieuwe fabriek in de buurt van de fabriek van de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid.

ingenieursbureau Jongen-Laura opgericht

is Jongen International B.V. te Vlaardingen en de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid.

„Laura Veersystemen”

De afdeling waar de vliegtuigbrandstof wordt ontwikkeld is gebrachtfeld voor een specifiek doel, namelijk de ontwikkeling van de „Vliegtuigbrandstof” voor de vliegtuigindustrie. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid.

behoorlijk gehuisvest

Het lag niet in de opzet besloten, dat Laura Metaal van de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid.

ontwikkeling Pionier-Laura gekenmerkt door gestadige groei

Pionier-Laura te Haarland-Kerkdreepe maakt een voorspoedige ontwikkeling door. Dit bedrijf zit, wat tegengesteld wel genoemd wordt, „in de lijn” of anders gezegd, het vertoont een expansieve groei. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid.

en druk jaar voor

sluitend aan het weer toe te schrijven. Batavus Intercycle heeft gelukkig compensatie in een vergrote markt kunnen vinden Duitsland de grootste afnemer, terwijl daar- naast Zwitserland genoemd moet worden, waar de Go-Go, het vlotte stadsbrommertje van Batavus Intercycle, bepaald succesvol is. Ook naar diverse andere landen, variërend van België tot Iran en van de Bermuda's tot Israël, worden Batavus Intercycle bromfietsen geëxporteerd.

De uitvoer van bromfietsen is echter een verre van gemakkelijke zaak. De wettelijke voor- schriften voor dit vervoermiddel zijn in elk land weer anders. Dit betekent, dat eenzelfde bromfiets in ettelijke verschillende uitvoerin- gen moet worden gefabriceerd, terwijl het altijd zeer tijdrovend is om de officiële goed- keuring van de desbetreffende autoriteiten te verkrijgen.

De niet onaanzienlijk gestegen productie maakte, dat men in Heerenvreen in toenemen- de mate met ruimtegebrek te kampen had. De deelde in 1956 in gebruik werd genomen, is in de loop van de daarna volgende 15 jaren her- vaakdelijk uitgebreid en beslaat nu een opper- vlakte van rond 25.000 m². D-put en deze stree- was echter de gehele lay-out en oorzake van het productieproces enigszins in de knel gekomen en men werkt bij Batavus Inter- cycle voort aan de uitbreiding van de fabriek.

De foto toont de aankomst van een nieuwe 75-cc motor- machine dienst voor het stansen van zogenaamde „ohm- ringen”. Door uitbreiding van het aantal productiekapaciteit moeten vergroten, werden dit jaar komend jaar grote bestellingen gepland.

Nieuwe uitbreidingen van het productievermogen liggen in de toekomst. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid. Het is niet de bedoeling, dat de verhuizing een einde maakt aan de samenwerking met de firma J. J. G. Oudejans, die in 1973 zal worden voltooid.

Batavus

Cycle thans aan een herstructureringspro- gramma, dat vrij ingrijpend is – in feite blijft Batavus Intercycle toch geen sprake van een ongebreidelde optimisme. Zo lang we in Nederland koploper zijn in de inflatie wordt hi- steeds moeilijker om op de exportmarkt vooruitzichten op het gebied van de kosten- ontwikkeling verre van geruststellend en hi- versas van elke industrie dan ook de uitstrij- krachtige spanning om dan toch nog konku- rend te blijven met name op de buiten- landse markten.

Afgezien echter van deze zorgen, die Batavus Intercycle met een zeer groot deel van de Nederlandse bedrijfsleven deelt, ziet men in Heerenvreen 1973 met vertrouwen tegemoet.

en van de vier fietsmontagebedrijven.

elke bromfiets die hi- rollenfabriek be-rijnt

Pas achteraf, medio jaren tachtig, bleek dat vrijwel geen enkel werkgelegenheidsproject van de Laura een lange levensduur had. Het was niet alleen de slechte economische conjunctuur tijdens en na de oliecrisis die daarvoor verantwoordelijk was. Gebrek aan kennis en kunde op commercieel gebied speelde bij de voormalige mijnbestuurders een belangrijke rol.

Messing kwam in zijn studie over de mijnsluitingen tot dezelfde conclusie. Hij constateerde dat de door de particuliere mijnen ondernomen nieuwe bedrijfsactiviteiten vaak stuk liepen op problemen op het gebied van management en marketing. Hij spreekt in het geval van een dochterbedrijf van de Willem Sophia zelfs van *‘een krakende wagen die voorthobbelt met steeds minder personeel en waarvan de voorlieden op de bok geen kaas hebben gegeten van het leiden van een op de markt gerichte onderneming’*.

Het was geen opgewekt verhaal dat ingenieur C. Trommelen bij zijn afscheid als directeur van Laura & Vereeniging in december 1986 vertelde aan een journalist van het Limburgs Dagblad. De werkelijkheid was zelfs nog een stuk minder rooskleurig dan de scheidende directeur onthulde.

Trommelen erkende dat het mijnbedrijf van Laura & Vereeniging geen mogelijkheden bood om verkoopervaringen op te doen. *“Verkopen was absoluut onze zwakste kant”*, vertelde de directeur eerlijk. De kolenafzet verliep altijd via de groothandel. Aan marketing werd vrijwel niets gedaan. Als de temperatuur daalde, volgden de bestellingen vanzelf.

Voor kennis van handel en commerciële ervaringen moest je bij de handelaren zijn, niet bij de mijn. *“We hadden geen ervaring op het gebied van directe contacten met klanten. We zagen vreselijk tegen acquisities op.”* Als het maar ergens werkgelegenheid opleverde, was aan de verplichtingen voldaan. [...] We waren geen traders. De handel was buiten mijn en ieders vakgebied. Je bent nog meer dan bij een industriële onderneming afhankelijk van een handjevol specialisten. Er is uiteraard veel geld in te verdienen, maar ook ontzettend veel te verliezen”. En dat gebeurde dan ook

.
Zesduizend arbeidsplaatsen in totaal waren sedert de mijnsluitingen anno 1975 in Eygelshoven verloren gegaan. Minder dan 1000 kwamen ervoor terug. Eygelshoven was de zwaarst door de mijnsluitingen getroffen gemeente in de Oostelijke Mijnstreek. *Limburgs Dagblad*, 13 december 1986.

Veel verder dan dat gezellige mensen kolen stoken, kwamen de mijnen en kolenhandelaren niet in hun wervingscampagnes.

“Ze zijn er met het kapitaal vandoor” (De Limburger augustus 2025)

Of de directies van de particuliere steenkolenmijnen voldoende hebben bijgedragen aan het scheppen van nieuwe werkgelegenheid in Zuid-Limburg is een vraag die de gemoederen al lang bezig houdt.

In 1968 ondertekenden de directies van de mijnen Laura & Vereeniging, Oranje-Nassaumijnen en Willem-Sophia het contract dat met de staat (het Ministerie van Economische Zaken) werd gesloten. De staat zou de mijnen financieel ondersteunen door de kosten voor continuering van de productie (óók loonsverhogingen, investeringen en onderhoud) voor haar rekening te nemen. De mijnen voorfinancierden die kosten en dienden de rekeningen na sluiting van de mijnen in. De “verplichting” tot het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen werd als volgt gedefinieerd: *“Door de ondertekening van de meergenoemde steuncontracten hebben de mijnondernemingen de verplichting op zich genomen in **principe** aan het vermogen dat uit het koolwinningsbedrijf vrijkomt voor alternatieve aanwending een nieuwe industriële bestemming te geven in Nederland en **bij voorkeur** in Zuid-Limburg.”* Het zwakke punt was dat de mijnen juridisch **niet verplicht** waren in Zuid-Limburg te investeren. De drie bedrijven richtten participatiemaatschappijen op die ook investeerden in bedrijven buiten Limburg en zelfs in het buitenland. Ze gingen er met hun eigen kapitaal vandoor.

et moment waarop directeur B. van Slobbe zijn handtekening plaatst onder steunovereenkomst. Staand vlnr.: ir. G. J. Bakker, adj. directeur Willem Sophia P. W. Wintgens, directeur Willem Sophia en directeur W. P. Teeuwisse. Zittend: G. B. Debets, directeur Oranje Nassaumijnen, minister mr. L. de Block, directeur van Slobbe, mr. H. A. M. Deckers, directeur Oranje Nassaumijnen.

De mijnondernemers hadden veel speelruimte als in Den Haag onderhandeld moest worden. Ir.C. Raedts, (van 1947 tot 1964 directeur van de Oranje Nassaumijnen) verklaarde in 1981 dat kennis van de mijnindustrie bij de ambtenaren bij Economische Zaken zeer beperkt was. Letterlijk zei Raedts *“De hele operatie (de financiële overeenkomst met de staat – LK] is in wezen heel versluierd uitgevoerd, maar dat kwam omdat Economische Zaken volstrekt niet wist hoe de mijnindustrie in elkaar stak”*. De Haagse ambtenaren hadden volgens hem geen inzicht in de productiekosten en opbrengsten van de kolenwinning. Zelfs de meest simpele vragen konden zij over de in 1968 gesloten overeenkomsten niet beantwoorden zonder eerst de bestuurders van de mijnen te raadplegen. Vroegen leden van de Tweede Kamer om opheldering over de bestedingen van de particuliere mijnen, werden de vragen beantwoord door de directies van de mijnen.

Van links naar rechts; A. Jeanniot, gedelegeerd commissaris van de Oranje Nassau Mijnen), C. Baron Collot d'Escury (voorzitter van de Raad van Commissarissen) en ir. C. Raedts (directeur van de ON Mijnen)

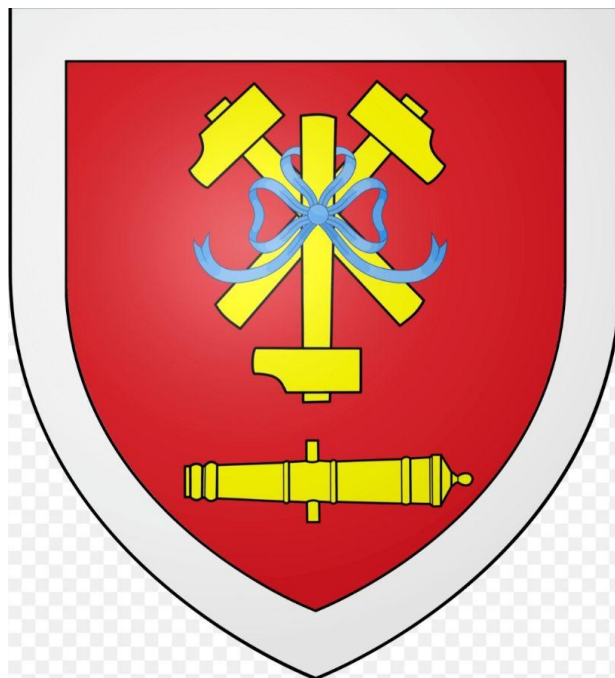
In de 18^e eeuw was de familie de Wendel de grootste staalproducent in Lotharingen en de op twee na grootste in Frankrijk en begin twintigste eeuw exploiteerde het familiebedrijf zowel mijnen in België, als in Frankrijk, Duitsland en Nederland. De Franse kolenmijnen werden in 1946 genationaliseerd. De oliecrisis van 1973 leidde tot de grote problemen in de ijzer- en staalfabrieken van de Wendel. Uiteindelijk kwam het bedrijf onder controle van de staatsbanken voordat het in 1981 formeel werd genationaliseerd. Om het bedrijf te redden verstrekke de staat vele miljarden francs aan subsidies aan het bedrijf.

Wel kreeg de familie de mogelijkheid de resterende bezittingen (waar onder een groot aantal kastelen) in haar eigen holdingmaatschappij de “Compagnie Générale d’Industrie et de participations (CGIP) onder te brengen die in 2002 fuseerde met Marine-Wendel tot Wendel Investissements. Vervolgens groeide het bedrijf uit tot de zeer succesvolle investeringsmaatschappij de Wendel.

Dat de bestuurders van het moederbedrijf niet langer productiebedrijven wilden leiden en kozen voor een participatiemaatschappij, zal ongetwijfeld van invloed zijn geweest op het besluit ook in Nederland niet te streven naar de oprichting of meerderheidsbelangen in productiebedrijven.

Bronnen: Wikipedias De Wendel

Het wapen van de familie de Wendel

Financieel Dagblad over herstructurering: „Limburg zal er wel komen”

„Mentaliteit is een positieve factor”

HAARLEM — Naar een goed wordt de centrale ligging van het Limburgse herstructureringsplan met voldoende zekerheid, leeft een van de punten van kritiek, die F. K. H. H. van der Meer van het Financieel Dagblad naar voren brengt in een artikel met de titel: „Mentaliteit is een positieve factor”.

De herstructurering van het Limburgse industrieel gebied, waarin geen enkel maar dan niet goed wordt vergoed, is een feit. Het is een feit dat de Limburgse industrieel gebied, waarin geen enkel maar dan niet goed wordt vergoed, is een feit. Het is een feit dat de Limburgse industrieel gebied, waarin geen enkel maar dan niet goed wordt vergoed, is een feit.

HAARLEM — Het Financieel Dagblad laat zijn artikel over Limburg vergoed gaan van een staatje van onderzoekers. De staatje moet concrete plannen hebben om een bedrijf in het Limburgse herstructureringsgebied te vestigen. Het staatje is weliswaar niet volledig, omdat het Limburgse herstructureringsgebied, te meer bedrijven zijn, maar dat niet in alle gevallen de plannen het staatje heeft hebben, waarin het verzoek is daaraan bekendheid te geven.

Naam bedrijf	Plaats van vestiging	Verwachte productiesom	Verwachte werknemers	Op 1 april 1970	Op 1 april 1971
1. DAF 1	Breda	1000	1000	1000	1000
2. DAF 2	Breda	1000	1000	1000	1000
3. DAF 3	Breda	1000	1000	1000	1000
4. DAF 4	Breda	1000	1000	1000	1000
5. DAF 5	Breda	1000	1000	1000	1000
6. DAF 6	Breda	1000	1000	1000	1000
7. DAF 7	Breda	1000	1000	1000	1000
8. DAF 8	Breda	1000	1000	1000	1000
9. DAF 9	Breda	1000	1000	1000	1000
10. DAF 10	Breda	1000	1000	1000	1000
11. DAF 11	Breda	1000	1000	1000	1000
12. DAF 12	Breda	1000	1000	1000	1000
13. DAF 13	Breda	1000	1000	1000	1000
14. DAF 14	Breda	1000	1000	1000	1000
15. DAF 15	Breda	1000	1000	1000	1000
16. DAF 16	Breda	1000	1000	1000	1000
17. DAF 17	Breda	1000	1000	1000	1000
18. DAF 18	Breda	1000	1000	1000	1000
19. DAF 19	Breda	1000	1000	1000	1000
20. DAF 20	Breda	1000	1000	1000	1000

NU PLAATS VOOR 120 MENSEN Kwartszand - projekt ON-mijnen uitgebreid

HEERLEN. — Van een zijnstreek-reductie het landbouw

3 DE NIEUWE LIMBURGER Nieuwe werkgelegenheid op Beitel voor 300 man

Samenspel van O.N. Mijnen en schroefboutenfabriek

(Van onze Mijnstreek-redactie)

HEERLEN. — Besprekingen tussen Oranje-Nassaumijnen en de Schroefboutenfabriek N. V. Everts & Van der Weijden te Helmond om te komen tot overplaatsing van deze fabriek naar Zuid-Limburg, hebben tot succes geleid. De fabriek in Helmond zal worden gesloten, terwijl reeds in oktober of november zal begonnen worden met de bouw van een nieuwe fabriek op het Heerlense industrieterrein De Beitel. Verwacht wordt dat de nieuwe fabriek medio 1968 in gebruik zal kunnen worden genomen met het vereiste minimale aantal werknemers van rond 300.

Tot begin jaren zeventig verliep de herstructurering redelijk voorspoedig. Pas het gehele land na de oliecrisis lijdt onder de recessie, slaat de stemming om. De pendel naar Duitsland was in 1970 nog vrijwel net zo groot (14.000 werknemers) als het aantal in de jaren 1965 – 1970 geschapen nieuwe arbeidsplaatsen en versluisde dat het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen een moeizame proces was waarvoor het bij de mijndirecties aan kennis en kunde ontbrak.

Industrieschap constateert „Schroefbouten” reddeloos

HEERLEN - „De situatie is hier erger dan ooit en elders” zei mr. Jo Smeets, voorzitter van het Industrieschap O.M. gisteren tijdens de behandeling van de begroting van het industrieschap en alvorens het woord te geven aan de directeur, de heer Nielen om op enkele gestelde vragen in te gaan. De heer Nielen begon met alle optimisme over Everts en van der Weijden meteen de kop in te drukken. Het is hier een kwestie van echt verlies, dat vermogenaantastend werkt. Nadat het Oranje Nassauconcern niets meer wist te bedenken heeft het LIOF naar andere gezadigden

gezocht. Alle inspanningen ten spijt heeft men ze niet gevonden zodat men zich noest beperken tot het steunen van de vakbonden in het verkrijgen van een zo goed mogelijke afvloelingsregeling.

In het algemeen zei de heer Nielen, dat men over het algemeen bij de vestingen van het eerste uur de commerciële research heeft onderschat. Als de zaak eenmaal moeilijk ligt is het bijzonder zwaar ze weer rond te krijgen. In de uitslating van prof Tinbergen, dat men geen zwakke aanpak moet redden, is wel iets van de momentele aan-

pal van het probleem terug te vinden. In het begin trachtte men kost wat kost bedrijven te behouden. Momenteel is men meer geneigd zwakke bedrijven te vergeten ten gunste van het aantrekken van meer gezonde vestigingen.

Over de recycling zei de heer Nielen, dat dit de volle aandacht van het LIOF heeft. Een van de LIOF-medewerkers is opgedragen eens na te gaan wat er op dit gebied gebeurt. Dat is al heel wat. De moeilijkheid is echter om creatieve technici tot samenwerking te krijgen. Dat probeert het LIOF nu.

Maar het staat nog in de kinderschoenen.

Over het industrieterrein in Schinveld zei voorzitter Smeets, dat het is aangeboden aan het recreatieschap, dat de opgegeven prijs niet kan betalen en dat nu probeert subsidie van CRM te krijgen. Daarover is nog geen bericht ontvangen. Als het niet lukt het industrieterrein aan een overheidsorgaan zoals het recreatieschap, staatsbosbeheer of de gemeente kwijt te raken zal het aan particulieren worden aangeboden omdat het industrieschap het kwijt moet.

[illegible]

... Grande Machine MOÛT "voor een
appel en een ei" van Unionville
fabriek ... Het overblijfsel
wordt verkocht naar Heerlen en
out-fitters van werk te bel-
den ... Tien jaar later is er
niets meer. Geen fabriek en geen
werkgelegenheid ...

Soete Pedagogie
of Tijds Wiltgen.
„Gedachte voor de
onderwijzers“.

Het netwerk

County Wilt's name is unpronounceable for residents who had fallen on very long, unlit streets under street lighting, ignored by the County Council, and who were not even asked to move.

[illegible][illegible][illegible]

Es hat sich verändert, auch wenn es nicht allen Beteiligten einleuchtet. Die meisten sind sich einig, dass die Organisation der Arbeit in der Zukunft anders sein muss. Die meisten sind sich auch einig, dass die Organisation der Arbeit in der Zukunft anders sein muss. Die meisten sind sich auch einig, dass die Organisation der Arbeit in der Zukunft anders sein muss.

De volgende ondernemingen zijn — naar gelang der omvang — afge-
vaardigd: Afdelingen van de Oorlog
Ministerie.

[illegible]

Engineering, Inc., Washington DC
 (202) 338-4141, 4142, 4143, 4144, 4145, 4146, 4147, 4148, 4149, 4150, 4151, 4152, 4153, 4154, 4155, 4156, 4157, 4158, 4159, 4160, 4161, 4162, 4163, 4164, 4165, 4166, 4167, 4168, 4169, 4170, 4171, 4172, 4173, 4174, 4175, 4176, 4177, 4178, 4179, 4180, 4181, 4182, 4183, 4184, 4185, 4186, 4187, 4188, 4189, 4190, 4191, 4192, 4193, 4194, 4195, 4196, 4197, 4198, 4199, 4200, 4201, 4202, 4203, 4204, 4205, 4206, 4207, 4208, 4209, 4210, 4211, 4212, 4213, 4214, 4215, 4216, 4217, 4218, 4219, 4220, 4221, 4222, 4223, 4224, 4225, 4226, 4227, 4228, 4229, 4230, 4231, 4232, 4233, 4234, 4235, 4236, 4237, 4238, 4239, 4240, 4241, 4242, 4243, 4244, 4245, 4246, 4247, 4248, 4249, 4250, 4251, 4252, 4253, 4254, 4255, 4256, 4257, 4258, 4259, 4260, 4261, 4262, 4263, 4264, 4265, 4266, 4267, 4268, 4269, 4270, 4271, 4272, 4273, 4274, 4275, 4276, 4277, 4278, 4279, 4280, 4281, 4282, 4283, 4284, 4285, 4286, 4287, 4288, 4289, 4290, 4291, 4292, 4293, 4294, 4295, 4296, 4297, 4298, 4299, 4300, 4301, 4302, 4303, 4304, 4305, 4306, 4307, 4308, 4309, 4310, 4311, 4312, 4313, 4314, 4315, 4316, 4317, 4318, 4319, 4320, 4321, 4322, 4323, 4324, 4325, 4326, 4327, 4328, 4329, 4330, 4331, 4332, 4333, 4334, 4335, 4336, 4337, 4338, 4339, 4340, 4341, 4342, 4343, 4344, 4345, 4346, 4347, 4348, 4349, 4350, 4351, 4352, 4353, 4354, 4355, 4356, 4357, 4358, 4359, 4360, 4361, 4362, 4363, 4364, 4365, 4366, 4367, 4368, 4369, 4370, 4371, 4372, 4373, 4374, 4375, 4376, 4377, 4378, 4379, 4380, 4381, 4382, 4383, 4384, 4385, 4386, 4387, 4388, 4389, 4390, 4391, 4392, 4393, 4394, 4395, 4396, 4397, 4398, 4399, 4400, 4401, 4402, 4403, 4404, 4405, 4406, 4407, 4408, 4409, 4410, 4411, 4412, 4413, 4414, 4415, 4416, 4417, 4418, 4419, 4420, 4421, 4422, 4423, 4424, 4425, 4426, 4427, 4428, 4429, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438, 4439, 4440, 4441, 4442, 4443, 4444, 4445, 4446, 4447, 4448, 4449, 4450, 4451, 4452, 4453, 4454, 4455, 4456, 4457, 4458, 4459, 4460, 4461, 4462, 4463, 4464, 4465, 4466, 4467, 4468, 4469, 4470, 4471, 4472, 4473, 4474, 4475, 4476, 4477, 4478, 4479, 4480, 4481, 4482, 4483, 4484, 4485, 4486, 4487, 4488, 4489, 4490, 4491, 4492, 4493, 4494, 4495, 4496, 4497, 4498, 4499, 4500, 4501, 4502, 4503, 4504, 4505, 4506, 4507, 4508, 4509, 4510, 4511, 4512, 4513, 4514, 4515, 4516, 4517, 4518, 4519, 4520, 4521, 4522, 4523, 4524, 4525, 4526, 4527, 4528, 4529, 4530, 4531, 4532, 4533, 4534, 4535, 4536, 4537, 4538, 4539, 4540, 4541, 4542, 4543, 4544, 4545, 4546, 4547, 4548, 4549, 4550, 4551, 4552, 4553, 4554, 4555, 4556, 4557, 4558, 4559, 4560, 4561, 4562, 4563, 4564, 4565, 4566, 4567, 4568, 4569, 4570, 4571, 4572, 4573, 4574, 4575, 4576, 4577, 4578, 4579, 4580, 4581, 4582, 4583, 4584, 4585, 4586, 4587, 4588, 4589, 4590, 4591, 4592, 4593, 4594, 4595, 4596, 4597, 4598, 4599, 4600, 4601, 4602, 4603, 4604, 4605, 4606, 4607, 4608, 4609, 4610, 4611, 4612, 4613, 4614, 4615, 4616, 4617, 4618, 4619, 4620, 4621, 4622, 4623, 4624, 4625, 4626, 4627, 4628, 4629, 4630, 4631, 4632, 4633, 4634, 4635, 4636, 4637, 4638, 4639, 4640, 4641, 4642, 4643, 4644, 4645, 4646, 4647, 4648, 4649, 4650, 4651, 4652, 4653, 4654, 4655, 4656, 4657, 4658, 4659, 4660, 4661, 4662, 4663, 4664, 4665, 4666, 4667, 4668, 4669, 4670, 4671, 4672, 4673, 4674, 4675, 4676, 4677, 4678, 4679, 4680, 4681, 4682, 4683, 4684, 4685, 4686, 4687, 4688, 4689, 4690, 4691, 4692, 4693, 4694, 4695, 4696, 4697, 4698, 4699, 4700, 4701, 4702, 4703, 4704, 4705, 4706, 4707, 4708, 4709, 4710, 4711, 4712, 4713, 4714, 4715, 4716, 4717, 4718, 4719, 4720, 4721, 4722, 4723, 4724, 4725, 4726, 4727, 4728, 4729, 4730, 4731, 4732, 4733, 4734, 4735, 4736, 4737, 4738, 4739, 4740, 4741, 4742, 4743, 4744, 4745, 4746, 4747, 4748, 4749, 4750, 4751, 4752, 4753, 4754, 4755, 4756, 4757, 4758, 4759, 4760, 4761, 4762, 4763, 4764, 4765, 4766, 4767, 4768, 4769, 4770, 4771, 4772, 4773, 4774, 4775, 4776, 4777, 4778, 4779, 4780, 4781, 4782, 4783, 4784, 4785, 4786, 4787, 4788, 4789, 4790, 4791, 4792, 4793, 4794, 4795, 4796, 4797, 4798, 4799, 4800, 4801, 4802, 4803, 4804, 4805, 4806, 4807, 4808, 4809, 4810, 4811, 4812, 4813, 4814, 4815, 4816, 4817, 4818, 4819

1. **Werkstofftechnik, Fachbereich**
 2. **Werkstoffkunde**
 3. **Werkstoffkunde**
 4. **Werkstoffkunde**
 5. **Werkstoffkunde**
 6. **Werkstoffkunde**
 7. **Werkstoffkunde**
 8. **Werkstoffkunde**
 9. **Werkstoffkunde**
 10. **Werkstoffkunde**
 11. **Werkstoffkunde**
 12. **Werkstoffkunde**
 13. **Werkstoffkunde**
 14. **Werkstoffkunde**
 15. **Werkstoffkunde**
 16. **Werkstoffkunde**
 17. **Werkstoffkunde**
 18. **Werkstoffkunde**
 19. **Werkstoffkunde**
 20. **Werkstoffkunde**
 21. **Werkstoffkunde**
 22. **Werkstoffkunde**
 23. **Werkstoffkunde**
 24. **Werkstoffkunde**
 25. **Werkstoffkunde**
 26. **Werkstoffkunde**
 27. **Werkstoffkunde**
 28. **Werkstoffkunde**
 29. **Werkstoffkunde**
 30. **Werkstoffkunde**
 31. **Werkstoffkunde**
 32. **Werkstoffkunde**
 33. **Werkstoffkunde**
 34. **Werkstoffkunde**
 35. **Werkstoffkunde**
 36. **Werkstoffkunde**
 37. **Werkstoffkunde**
 38. **Werkstoffkunde**
 39. **Werkstoffkunde**
 40. **Werkstoffkunde**
 41. **Werkstoffkunde**
 42. **Werkstoffkunde**
 43. **Werkstoffkunde**
 44. **Werkstoffkunde**
 45. **Werkstoffkunde**
 46. **Werkstoffkunde**
 47. **Werkstoffkunde**
 48. **Werkstoffkunde**
 49. **Werkstoffkunde**
 50. **Werkstoffkunde**
 51. **Werkstoffkunde**
 52. **Werkstoffkunde**
 53. **Werkstoffkunde**
 54. **Werkstoffkunde**
 55. **Werkstoffkunde**
 56. **Werkstoffkunde**
 57. **Werkstoffkunde**
 58. **Werkstoffkunde**
 59. **Werkstoffkunde**
 60. **Werkstoffkunde**
 61. **Werkstoffkunde**
 62. **Werkstoffkunde**
 63. **Werkstoffkunde**
 64. **Werkstoffkunde**
 65. **Werkstoffkunde**
 66. **Werkstoffkunde**
 67. **Werkstoffkunde**
 68. **Werkstoffkunde**
 69. **Werkstoffkunde**
 70. **Werkstoffkunde**
 71. **Werkstoffkunde**
 72. **Werkstoffkunde**
 73. **Werkstoffkunde**
 74. **Werkstoffkunde**
 75. **Werkstoffkunde**
 76. **Werkstoffkunde**
 77. **Werkstoffkunde**
 78. **Werkstoffkunde**
 79. **Werkstoffkunde**
 80. **Werkstoffkunde**
 81. **Werkstoffkunde**
 82. **Werkstoffkunde**
 83. **Werkstoffkunde**
 84. **Werkstoffkunde**
 85. **Werkstoffkunde**
 86. **Werkstoffkunde**
 87. **Werkstoffkunde**
 88. **Werkstoffkunde**
 89. **Werkstoffkunde**
 90. **Werkstoffkunde**
 91. **Werkstoffkunde**
 92. **Werkstoffkunde**
 93. **Werkstoffkunde**
 94. **Werkstoffkunde**
 95. **Werkstoffkunde**
 96. **Werkstoffkunde**
 97. **Werkstoffkunde**
 98. **Werkstoffkunde**
 99. **Werkstoffkunde**
 100. **Werkstoffkunde**

[illegible][illegible]

ISO-comptible M. 2
Exakt. Veredelung
auf einer Handfeile
durch Maschinieren.

De octrooien zijn binnen, de fabriek kan dicht...

Dit is er in Weerloo na
aankomst van de Oran-
je Nieuw van achter
een industrieel monu-
ment voor het gebouw
van het CBS, dat op de
aanbare zijde van
verre.

DOOR
GEERT-JAN
LEA EN
HIN
FOLGERS

De het Amerikaanse industrie-
leven in Detroit staat nu de
ste voorzet gewonnen van
Detroit, dat een hot spot

In de doolhof van de Oranje Nassauwijnen (2)

Zuid-Limburg bijna **FAILLIET**

Na de oliecrisis en monetaire crisis (1973) wordt het steeds moeilijker nieuwe arbeidsplaatsen te scheppen in de oostelijke mijnstreek.

De beweringen, vooral in de populaire literatuur, maar ook onder politici en bestuurders, dat met het sluiten van de mijnen Zuid-Limburg een planloos tijdperk tegemoet ging, de mijnwerkers in de steek werden gelaten, de mijnen geen moeite deden nieuwe werkgelegenheid te scheppen en de bedrijven die zich wel vestigden al snel weer vertrokken of failliet gingen toen de subsidies waren opgedroogd, getuigen van gebrek aan kennis. Afgezien van de circa 2 miljard gulden die de overheid in Zuid-Limburg investeerde tijdens de herstructureringsperiode is het ook gemakzuchtig alle mijnondernemers over één kam te scheren.

In principe ging ieder bedrijf zijn eigen weg en liepen de directeuren elkaar daarbij regelmatig voor de voeten. De directie van de Domaniale Mijn deed vrijwel niets en deelde de regering in december 1964 mee dat ze niet langer gebruik wilden maken van het recht de mijn die in handen van de staat was, nog langer te exploiteren en de pachtovereenkomst met de staat op te zeggen. Door af te zien van exploitatie van de mijn – die vervolgens onder beheer van DSM werd geplaatst – waren zij ook geen partij in de overeenkomst tussen de overige particuliere mijnen en de staat. Zij konden er dus niet “met het kapitaal vandoor gaan” De Domaniale Mijn was vrijwel uitgeput.

De familie Van der Vorm bouwde haar vermogen niet op basis van het kapitaal dat zij na opheffing van het pachtcontract van de staat ontving (de balasnwaarde van de gebouwen en mijnsterreinen) maar op de grondvesten van de Holland America Lijn. Dat bedrijf werd in 1989 verkocht aan de Amerikaanse cruisereus Carnival. Met de 1,2 miljard gulden die dat opleverde, begon de familie een investeringsfonds: HAL Investments. In 2023 schatte Quote het totale familievermogen van de familie Van der Vorm op € 8,3 miljard.

Belgische eigenaren van de mijn Willem Sophia kwamen terug van hun voornemen de mijn al in april 1966 te sluiten op basis van de verwachting dat het lucratief het kon zijn minstens nog vijf jaar lang met ondersteuning van de staat en een aantrekkelijke vergoeding aan de aandeelhouders kolen te blijven produceren.

De directies van Laura en Vereeniging , Willem-Sophia en van de Staatsmijnen verplichtten zich tegenover het personeel maximaal in te spannen om nieuwe werkgelegenheid te schappen. Daarbij waren de Staatsmijnen aanzienlijk succesvoller dan de directies van de Willem-Sophia en Laura en Vereeniging. De Franse eigenaren van de Oranje Nassaumijnen maakten hun bereidheid mee te werken aan het scheppen van werkgelegenheid afhankelijk van de vraag of de financiële vergoedingen door de staat aantrekkelijk genoeg waren. Bovendien waarschuwden zij al bij voorbaat dat zij het niet voor mogelijk hielden het scheppen van werkgelegenheid in de pas te laten lopen met de afbouw van het personeelsbestand in hun mijnen. Dat was overigens ook de mening van de directie van DSM.

Van een uniform en collectief optreden tijdens de periode van herstructurering was dus geen sprake. Bovendien hadden de door de overheid verleende subsidies aan bedrijven die zich in Zuid Limburg vestigden vooral het karakter van investeringspremieregelingen die in de opstartfase een positieve invloed hadden op de kapitaalbehoefte van de startende bedrijven. De in januari 1967 ingevoerde investeringspremieregeling maakte het mogelijk 25% van de investeringen in vaste activa (grond, gebouwen en machines) als premie toe te kennen. Bovendien werd voor belangrijke projecten een rentesubsidie op het lang vreemd vermogen van maximaal 3% per jaar en gedurende maximaal 15 jaren in het vooruitzicht gesteld. Er was dus geen sprake van subsidies die op korte termijn verteerd werden en startende ondernemers na korte tijd zouden hebben gestimuleerd het bedrijf zo snel mogelijk weer te sluiten. Als nieuwe bedrijven na korte of lange termijn sloten dan was dat voor de meeste bedrijven vooral het gevolg van slecht management en van een te beperkt inzicht in de marktverhoudingen en marktontwikkelingen.

De beweringen dat alle mijnondernemers zich met een Jantje van Leiden afmaakten van het scheppen van nieuwe werkgelegenheid gaat er aan voorbij dat stimulering van de industrialisatie en dus ook van de herstructurering primair een overheidstaak is. Daarvoor bestond bij het Ministerie van Economische Zaken een zwak bezet directoraat “Regionale Industrialisatie”. In de provincies waren daarnaast Economische-Technologische Instituten die zich tot de oprichting van het LIOF in 1975 bezig hielden met het aantrekken en steunen van nieuwe bedrijven en daarnaast adviezen aan gemeenten, provincies uitbrachten. Voor een zo omvangrijke en diep ingrijpende herstructurering als die van Zuid-Limburg waren het directoraat noch de ETIL’s voldoende uitgerust en ook niet opgericht. Met een dergelijke materie waren bovendien vrijwel geen ambtenaren vertrouwd, laat staan in gespecialiseerd. Dat liet niet alleen ruimte voor burgemeesters en hun ambtenaren om zelf op pad te gaan (en dat in concurrentie met de overige gemeenten) maar ook voor de mijnen zelf die al dan niet ijverig op pad gingen om nieuwe bedrijven aan te trekken dan wel zelf te stichten. Uiteindelijk was dat alles niet effectief en werden potentiële investeerders eerder afgeschrikt door de chaotische aanpak dan gestimuleerd. Frans Messing concludeerde dat de desperate pogingen van lokale overheden om nieuwe bedrijven aan te trekken volstrekt mislukten. Niet alleen omdat men elkaar voor de voeten liep en geen sprake was van onderlinge coördinatie, maar ook omdat er in de mijnstreek een groot gebrek aan commerciële ervaring bestond.

De Hoofddirectie van de Staatsmijnen was ervan overtuigd dat in eigen huis voldoende know-how en ervaring aanwezig was om een positieve rol te spelen bij de acquisitie van nieuwe bedrijven. De Staatsmijnen beschikten immers over een groot apparaat aan deskundigen op verschillende gebieden en er was bovendien, vooral in het chemisch bedrijf ook veel marketing know-how aanwezig dat bij de particuliere mijnen en zelfs bij hun verkoopmaatschappijen voor een belangrijk deel ontbrak. De handelsmaatschappijen van de particuliere mijnen hoefden niet veel moeite te doen om hun producten aan de man te brengen. De verkoop van de kolen, vooral van de huisbrandkolen, was immers meer afhankelijk van de weersomstandigheden dan van uitgekende marketingacties.

De directie van de Staatsmijnen ging er bovendien niet ten onrechte van uit dat veel ondernemers liever zaken deden met andere ondernemers dan met ambtenaren.

Reeds in Maart 1965 werd daartoe door de Staatsmijnen een apart team van medewerkers gevormd dat zou gaan samenwerken met alle relevante afdelingen van de Staatsmijnen om nieuwe werkgelegenheid te scheppen. Directeur ir Bloemendaal schreef ruim vijf jaar later dat DSM goede redenen had om een snelle omschakeling te bevorderen. In de eerste plaats werd het als een plicht gezien ten opzichte van de tienduizenden medewerkers en de regio. Het was echter ook van belang voor de Staatsmijnen zelf. Nog vóórdat den Uyl in zijn bekende reden van 17 december 1965 zou bepleiten dat geen ontslag zou volgen indien geen redelijk perspectief op vervangende werkgelegenheid bestond, schreef Bloemendaal dat de directie wist dat *“geen mijnen gesloten [zou] worden vóór dat vervangende werkgelegenheid was geschapen.”* En omdat de vetkoolproductie door de Staatsmijnen tot grote verliezen leidden, was het staatsbedrijf er bij gebaat dat de omschakeling zo snel mogelijk tot stand kwam. Dat was ook een van de redenen waarom de directie van de Staatsmijnen er niets voor voelden de particuliere mijnen te nationaliseren. Ze hadden in eigen huis meer dan voldoende werk aan de winkel. Voor de particuliere mijnen bestond de noodzaak niet zo snel mogelijk zoveel mogelijk nieuwe bedrijven te stichten Integendeel, Zij zouden immers profiteren van de zogenaamde subjectieve steunregeling waarin een bepaald rendement over het geïnvesteerd vermogen werd gegarandeerd.

De activiteiten van de ON Mijnen

Hoe de directie van de Oranje-Nassaumijnen de min of meer morele verplichting invulden werkgelegenheid te scheppen, wordt duidelijk aan de hand van het verhaal hoe een bedrijf met aantrekkelijke toekomstperspectieven de kans daartoe werd ontnomen. Het wekt de indruk dat de Franse eigenaren nooit serieus van plan zijn geweest de vrijkomende financiële middelen te investeren in nieuwe arbeidsplaatsen.

In hun, in opdracht van de Oranje Nassau Groep geschreven boekwerk over de Oranje Nassaumijnen stappen de auteurs snel heen over de ontwikkelingen van de nieuwe bedrijven die door participatiebedrijf van de ON Mijnen, Parton werden opgericht. Ten aanzien van de schroefbouten en steigermaterialen producent NV Everts en van der Weijden wordt volstaan met een citaat afkomstig van Parton : de resultaten van het bedrijf waren “*dermate desastreus dat begin 1977 werd besloten medewerkers te ontslaan. Later dat jaar volgde surseance van betaling*” Waarom de resultaten van het bedrijf zo desastreus waren, vertellen de auteurs helaas niet. Dat de directie en het bestuur het bedrijf met opzet failliet lieten gaan past niet in het beeld van mijnondernemers die zich verplicht voelden nieuwe werkgelegenheid te scheppen. En het maakt wellicht ook een duidelijk waarom dat project niet volledig succesvol kon zijn.

PA: Geen passend aanbod: “Dat is niks voor ons”

Met het einde van de kolenwinning bleef de Industriële Maatschappij genaamd Oranje Nassau Mijnen BV gehandhaafd. Niet alleen om tijdens de periode van liquidatie betrokken te blijven bij dat proces maar ook, aldus de auteurs van het standaardwerk, omdat verplichtingen jegens de werknemers en de problematiek van de mijnschade dat vereisten. De zetel van het bedrijf werd wel verplaatst naar de formele eigenaar van het bedrijf, ORNAS in Den Haag. Op 19 september 1974 werd een nieuwe vennootschap opgericht die onder de naam Participatie-maatschappij Oranje Nassau BV (PARTON) zich als belegger profileerde.

J. Boemendaaal, *De herindustrialisatie van Zuid-Limburg*; in Geologie en Mijnbouw, mijnsluitingsnummer, Maart/April 1971, 271-284, 274.

Wie de vraag wil beantwoorden waar de honderden miljoenen guldens die de ON ontving van de staat gebleven zijn, moet het vooral in deze hoek zoeken. Het “*voeren van financieel beheer in het algemeen zoals het verwerven , administreren en vervreemden van effecten*” was een van de belangrijkste statutaire doelstellingen van het nieuwe bedrijf dat ook verantwoordelijk was voor de herindustrialisatieverplichtingen die voortvloeiden uit de steunovereenkomst die het bedrijf met de staat had gesloten. Alle activiteiten werden uiteindelijk ondergebracht onder de Oranje Nassau Groep BV die sedert 1988 in Amsterdam is gevestigd.

De lijst van participaties zoals die eind jaren tachtig onder de paraplu van PARTON plaats vond is te lang om hier op te sommen. Ik volsta met het overzicht van 49 bedrijven waarin Parton voor 50 tot 100% participeerde. De lijst met alle meer beperkte investeringen is circa drie keer zo lang.

-Bodengesellschaft Amsterdamerstrasse mbH, Keulen (D) (97,5%);
L'Arlonnaise Immobilière, Brussel (B) (50%);

De Beaumont's Handel en Industrie 8.V., Heerlen;.

Bodon 8.V., 's-Gravenhage;

-Stichting Boschg Vastgoed racht. 's-Hertogenbosch;

-Buvermo Management Inc. Washington. DC (USA). (50%);

-N.V. Verkoopmaatschappij C.C.D., Mechelen (B)

-Maatschappij tot Exploitatie van het Flatgebouw
8.V., Heerlen;

-Everts en van der Weyden Exploitatie , Maatschappij. (EWEM) 8.V., . 's-
Gravenhage;

-Finexon 8.V., 's-Hertogenbosch;

-Foxhall Associates, Washington DC (USA) (60%);

Vennootschap onder firma Exploitiemaatschappij "Geleenhof", Heerlen
(60%);

Groep E.N.V. Brugge (B) (50%); Hepron Onroerend Goed 8.V., Heerlen; -

Exploitiemaatschappij Hoogvonderen Roermond • 8.V.. Heerlen;

-CV. I.A.S. Beleggingen & Co, Heerlen;

-Immogon I 8.V., Heerlen;

-Immogon II 8.V., Heerlen; IMO mbH. Keulen (O) (97,5%);

-Intselux Inc, Houston, TX | (USA) (50%); i

-Beleggingsmaatschappij Gebr. Janssen 8.V., Tilburg;

-Leon ■ 8.V., Heerlen; |

-Scheepvaartmaatschappij Lingegas 8.V., Rotterdam;

-Zeerederij Lingegas CV., Rotterdam (80%);

-Maatschappij tot Exploitatie van het Flatgebouw Markendaalseweg
Breda 8.V., Heerlen; -Exploitiemaatschappij , Mercagon Maastricht

8.V., Heerlen;

-Scheepvaartmaatschappij Merwegas 8.V.. Rotterdam:

-Zeerederij . Merwegas CV., ' Rotterdam (80%);

-Chantier Houiller de la Meuse S.A., Namen (B) (60%);

-De Meijerij, 's-Hertogenbosch; Service 8.V., 's-Hertogenbosch;

-Nodepran 8.V., 's-Hertogenbosch (50%);

Bedrijven waarin het participatiebedrijf PARTON in 1988 een belang had
van 50% of meer. De "500 miljoen" werden o.a. hierin geïnvesteerd De lijst
met participaties van minder dan 50% is circa drie keer zo lang.

-Nedetrex 8.V., 's-Hertogenbosch;

-Nechon Estates N.V.;" Curacao (NA) (50%);

-Nering Bogel 8.V., Weert;

- N.V. Nering Bogel Overijse (B);

-N.V. Residence Ocean, Antwerpen (B) (50%);

-O.G.O.N. (U.K.) Ltd., Londen (G.8.);

-ONEC Exploration Ltd., Boston, MA (USA);

-ONEC Oil and Gas Ltd., Boston, MA (USA);

-ONEC Petroleum Ltd. Boston, MA (USA);

-Oranje-Nassau (U.K.) Ltd., Londen (GB);

-The Orange Nassau Companies Inc., Boston, MA (USA);

-Investments Orange Nassau Inc, Boston, MA (USA);

-Orange Nassau Capital Corp., Boston, MA (USA);

-Orange Nassau Energy Corp., Boston, MA (USA);

-Maatschappij tot Exploitatie van Onroerend Goed Oranje-Nassau (O.G.O.N.) Belgium N.V., Mechelen (B);

-Verkoopmaatschappij Oranje- Nassau (VERON) 8.V., 's-Gravenhage-;

-Pöschl , Immobilien : Verwaltung I KG, Frankfurt am Main (D) (50%);

-Transcarbo 8.V., Heerlen;

-Topro Toxandria Properties N.V., Brussel (B) (50%). .